

Ornamentació vegetal i architectures de l'oci a la Barcelona del 1900

Fàtima López Pérez

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Ornamentació vegetal i arquitectures de l'oci *a la Barcelona del 1900*

Fàtima López Pérez

Volum II

Directora de tesi doctoral
Dra. Teresa-M. Sala i García

Universitat de Barcelona
Departament d'Història de l'Art
GRACMON, Grup de Recerca en Història de l'Art i del Disseny Contemporani

Tesi per optar al títol de Doctora en Història de l'Art
Programa de Doctorat *Història, Teoria i Crítica de les Arts: Art Català i
connexions internacionals*. Bienni 2006-2008

Barcelona, juliol de 2012

Bibliografia

Davant de la diversitat de la bibliografia consultada, hem considerat adequat estructurar-la en tres diferents apartats:

El primer correspon a les fonts documentals de l'època que es divideixen en quatre subapartats: guies de Barcelona, llenguatges de les flors, mètodes d'aplicació ornamental i publicacions periòdiques consultades. De les darreres s'indica entre parèntesis el període cronològic del buidat d'hemeroteca. Les referències concretes de les notícies s'han anat citant al llarg dels capítols de l'estudi.

El segon recull pròpiament la historiografia, és a dir, les fonts secundàries.

El tercer comprèn la webgrafia i els recursos electrònics, com ara biblioteques i hemeroteques digitals.

Cadascun dels apartats està ordenat seguint un criteri alfabètic dels cognoms dels autors. En el cas de diversos autors, s'ha aplicat una classificació alfabètica pel títol dels documents que s'ha disposat al començament de cada apartat i/o subapartat. Pel que fa a les diferents obres d'un mateix autor estan ordenades per any d'edició.

Fonts documentals de l'època

Barcelona artística e industrial, 1907

Barcelona artística e industrial: lujoso àlbum de fotografias con un resumen histórico de la ciudad. Repartido por la Sociedad de Atracción de Forasteros. Barcelona: Establecimiento Gráficas Thomas, 1907.

Barcelona artística e industrial, 1914

Barcelona artística e industrial: lujoso àlbum de fotografias con un resumen histórico de la ciudad. Subvencionado y repartido por la Sociedad de Atracción de Forasteros. Barcelona: Establecimiento Gráficas Thomas, 1914.

Barcelona artística e industrial, 1916

Barcelona artística e industrial. Barcelona: Sociedad de Atracción de Forasteros, 1916.

Barcelona descrita..., 1914

Barcelona descrita por sus literatos, artistas y poetas. Barcelona: Patronato Oficial de la Unión Gremial de Barcelona, 1914.

Catalogue de la Collection de Tissus Anciens de D. Francisco Miquel y Badia, 1900

Catalogue de la Collection de Tissus Anciens de D. Francisco Miquel y Badia, classifiés par D. José Pascó, Barcelona, s.e., 1900.

Menuiserie et charpente modernes, c.1900

Menuiserie et charpente modernes: choix de documents recueillis en France et à l'étranger. Paris: Ch. Schmid, c.1900.

Ouverture de l'exposition annuelle des soieries. Fleurs, 1907

Ouverture de l'exposition annuelle des soieries. Fleurs, rubans, dentelles, gants, etc. Paris: Pygmalion, Grand Hall de l'Éden. Lundi 8 Avril 1907.

ANTONINI, 1781

ANTONINI, Carlo, *Manuale di Varjornamenti. Trattati dalle fabbriche, e frammenti antichi per uso, e comodo de pittori, scultori, architetti, scarpellini, stuccatori, intagliatori di pierre, e legni. Argentieri, Giojellieri, Ricamatori, Ebanifti. Opera raccolta, disegnata, ed incisa. Volume secondo Che contiene la Serie de'Rofoni Antichi efiftenti fuori di Roma.* Roma: Cafaletti, 1781.

BAYLE, 1901

BAYLE, Elisabeth-Félicie, *Nouveau manuel complet du fleuriste artificiel et du feuillagiste ou l'art d'imiter d'après nature toute espèce de fleurs en papier, batiste, mousseline et autres étoffes de coton, en gaze, taffetas, satin, velours de faire des fleurs en or, argent, chenille, plumes, paille, baleine, cire,*

coquillage et en cheveux. *Les fleurs de fantaisie, les fruits artificiels, les feuillages et contenant tout ce qui est relatif au commerce des fleurs.* Nouvelle édition revue et argumentée ornée de 50 figures dans le texte. Paris: Encyclopédie-Roret, 1901.

BONNIER, c.1909

BONNIER, Gaston, *Les noms des fleurs trouvés par le méthode simple sans aucune notion de botanique.* Paris: Librairie générale de l'enseignement- Orlhac, c.1909.

BORSATO, 1831

BORSATO, Giuseppe, *Opera ornamentale.* Milano: Presso la Ditta Pietro E. Giuseppe Vallardi, 1831.

BRAUN, 1855

BRAUN, Adolphe, *Photographies de fleurs à l'usage des fabriques de toiles peintes, papiers peints, soieries, porcelaines, etc.* Mulhouse: impr. de P. Baret, 1855.

DUFLOS, c.1767

DUFLOS, Claude-Augustin-Pierre, *Recueil de Desseins de joaillerie. En XXVIII Feuilles remplies des différents ouvrages inventés par l'auteur avec un Discours préliminaire.* Paris: s.e., c.1767.

GENLIS, 1810

GENLIS, Stéphanie Félicité, *La Botanique historique et littéraire: contenant tous les traits, toutes les anecdotes et les superstitions relatives aux fleurs... suivie d'une nouvelle intitulée: les fleurs, ou les artistas.* Vol.I-II. Paris: Chez Maradan, 1810.

GRANDVILLE, KARR, DELORD, 1847

GRANDVILLE, Jean Gérard; KARR, Alphonse; DELORD, Taxile; *Les fleurs animées.* Paris: Gabriel de Gonet, 1847.

GRASSET, 1897

GRASSET, Eugène, *L'Art Nouveau. Conférence faite à l'Union Centrale des Arts Décoratifs le 11 avril 1897.* Paris: Imprimerie de Vaugirard, G. de Malherbe et Cie, 1897.

GUICHARD, 1878

GUICHARD, E., *Les tissus anciens reconstitués à l'aide du costume des miniatures et de documents inédits.* Paris: Librairie Abel Pilon, 1878.

JOANNE, 1905

JOANNE, Paul, *Paris. 162 illustrations, 69 plans, tableaux et panoramas dont un grand plan de Paris. Divisé en quatre coupures avec la liste des rues de Paris.* Paris: Librairie Hachette et Cie. Collection des guides-Joanne, 1905.

LÁZARO, 1904

LÁZARO, Blas, *Plantas medicinales*. Barcelona: Sucesores de Manuel Soler- Editores, 1904.

LEROY, 1903

LEROY, Mira (dir.), *Materiales y Documentos de Arte Español. Matériaux et Documents d'Art Espagnol*. Barcelona: Librairie Parera, 1903.

LEROY, 1910

LEROY, Mira (dir.), *Materiales y Documentos de Arte Español. Matériaux et Documents d'Art Espagnol*. Barcelona: Librairie Parera, 1910.

MAETERLINCK, 1907

MAETERLINCK, Maurice, *La inteligencia de las flores*. Barcelona: Orbis, 1987 (1907).

POUGET, 1764

POUGET, *Recueil de Parures de Joyaillerie*, S.II: s.e., 1764.

RENGADE, 1887

RENGADE, *Las plantas que curan y las plantas que matan. Nociones de Botánica aplicadas á la higiene doméstica. Complemento de la obra la vida normal y la salud*. Barcelona: Montaner y Simon, 1887.

ROBERT, c.1900

ROBERT, Emile, *Travaux de ferronnerie moderne*. Paris: Ch. Massin, c.1900.

ROGENT, 1897

ROGENT, Francesc (dir.), *Arquitectura moderna de Barcelona. España artística arqueológica monumental*. Barcelona: Parera y C^a Editores, 1897.

ROGENT, 1900

ROGENT, Francesc (dir.), *Arquitectura moderna de Barcelona. España artística arqueológica monumental*. Barcelona: Juan Bta. Pons y C^a, 1900.

ROVIRA, 1898

ROVIRA, Antonio, *Consideraciones sobre los elementos que influyen en la decoración arquitectónica. Discurso leído en la Academia Provincial de Bellas Artes de Barcelona. Sesión pública celebrada el día 29 de Diciembre de 1898*. Barcelona: Imprenta barcelonesa, 1898.

RUSKIN, 1903

RUSKIN, John, *Natura: aplech d'estudis y descripcions de sas bellesas*. Barcelona: Joventut, 1903.

SITZMANN, 1909-1910

SITZMANN, Édouard, *Dictionnaire de biographie des hommes célèbres de l'Alsace: depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours*. Tome I. Rixheim: F. Sutter, 1909-1910.

VERNEUIL, 1897

VERNEUIL, Maurice Pillard, *Dictionnaire des symboles, emblèmes & attributs*. Paris: Librairie Renouard. Henri Laurens, 1897.

Guies de Barcelona

Anuario Riera, 1896-1912.

Anuario Riera. Guía general de Cataluña. Comercio, Industria, Profesiones, Artes y Oficios, Propiedad Urbana, Rústica y Pecuaria, Datos Estadísticos, Geográficos y descriptivos y Sección de propaganda. Barcelona: Centro de propaganda mercantil, 1896-1912.

BALLESTEROS, 1893

BALLESTEROS, Rosendo, *Barcelona*. Buenos Aires: Argos, 1893.

FOLCH, 1911-1912

FOLCH, Josep Maria, *Select Guide Barcelona. Verdadera y única guía práctica para el turismo*. S.l: s.e., 1911-1912.

GARCÍA, 1896

GARCÍA, Luciano, *Barcelona. Guía Diamante-Guide Diamant*. Barcelona: Librería de Francisco Puig, 1896.

GARCÍA, 1904

GARCÍA, L., *Barcelona. Guía Diamante-Guide Diamant*. Barcelona: Librería de Francisco Puig, 1904.

GARCÍA, 1909

GARCÍA, L., *Barcelona. Guía Diamante-Guide Diamant*. Barcelona: Librería de Francisco Puig, 1909.

GIRÓ, 1908

GIRÓ, F., *Barcelona Selecta*. Barcelona, 1908.

OSSORIO, c.1908

OSSORIO, C., *Douze jours à Barcelone: guide illustrée*. Barcelona: La Neotipia, c.1908.

ROCA, 1884

ROCA, Joan, *Barcelona en la mano. Guía de Barcelona y sus alrededores*. Barcelona: Enrique López, 1884.

ROCA, 1895

ROCA, Joan, *Barcelona en la mano. Guía de Barcelona y sus alrededores*. Barcelona: Enrique López, 1895.

TASSO, 1893

TASSO, Luis, *Guía del viajero en Barcelona*. Barcelona: Luis Tasso, 1893.

VALERO, 1888

VALERO, Juan, *Guía ilustrada de la Exposición Universal de Barcelona en 1888 de la ciudad, de sus curiosidades y de sus alrededores*. Barcelona: G. de Grau y Ca, 1888.

Llenguatges de les flors

El Lenguaje de las flores y el de las frutas, 1864.

El Lenguaje de las flores y el de las frutas con algunos emblemas de las piedras y los colores. Nueva York: Appleton y Compañía, 1864.

CHAMBET, 1844

CHAMBET, C. D., *Emblème des fleurs ou parler de flore contenant le symbole et le langage des fleurs, leur histoire et leur origine mythologique, ainsi que les plus jolis vers qu'elles ont inspirés a nos meilleurs poètes, etc.* Rédigé par M. C. D. Chambet de plusieurs Sociétés littéraires. Paris: ?, 1844 (5a édition, revue et augmentée).

J.M.C., 1854.

J.M.C., *El lenguaje de las flores aumentado sobre todos los que se han publicado hasta el día y mejorado con un diccionario de las pasiones*. Barcelona: Imprenta de José Gorgas, 1854.

JACQUEMART, s.d.

JACQUEMART, A., *Flore des dames. Nouveau langage des fleurs*. Paris: Morizot., s.d.

JAZMÍN, 1870

JAZMÍN, Florencio, *El lenguaje de las flores y el de las frutas con algunos emblemas de las piedras y los colores*. Barcelona: Manuel Saurí, 1870.

JAZMÍN, 1878

JAZMÍN, Florencio, *El lenguaje de las flores y el de las frutas con algunos emblemas de las piedras y los colores*. Barcelona: Manuel Saurí, 1878 (2a ed.).

JAZMÍN, 1879

JAZMÍN, Florencio, *El Lenguaje de los flores y el de las frutas con algunos emblemas de las piedras y los colores*. Carácas: Rojas Hermanos, 1879 (6a ed.).

JAZMÍN, 1882

JAZMÍN, Florencio, *El lenguaje de las flores y el de las frutas con algunos emblemas de las piedras y los colores. Edición aumentada con varias poesías alusivas á las flores, El lenguaje del pañuelo y el del abanico adornado con diez magníficos cromos*. Barcelona: Manuel Saurí, 1882 (3a ed.).

JAZMÍN, 1894

JAZMÍN, Florencio, *El lenguaje de las flores y el de los colores adicionado con el de la sombrilla y pañuelo, emblemas de las flores y colores. El valor real que tienen los ojos negros y los azules. Edición aumentada con varias poesías alusivas á las flores. Diez magníficos cromos*. Barcelona: Saurí y Sabater Editores, 1894 (4a ed.).

JAZMÍN, 1913

JAZMÍN, Florencio, *El Lenguaje de las flores y el de los colores: adicionado con el de la sombrilla y pañuelo: emblemas de las flores y colores : valor real que tienen los ojos negros y los azules*. Barcelona: Maucci, c.1913 (5a ed.).

LA TOUR, c.1850

LA TOUR, Charlotte de, *Le Langage des fleurs*. Paris: Garnier Frères, c.1850 (8ª ed.).

MALO, c.1815

MALO, Charles, *Rose a douze feuilles. Femmes & fleurs. Petites photographies badines*. Paris: Achille Faure, c.1815 (2ª ed.).

MALO, c.1817

MALO, Charles, *Guirlande de flore. Calendier pour l'an 1817*. Paris : Richomme, c.1817.

NEUVILLE, 1863

NEUVILLE, Anaïs de, *Le Véritable langage des fleurs. Précède de légendes mythologiques; illustré de bouquets en couleur et de vignettes par Alp. Guilletat*. Paris: Bernardin-Béchet, 1863.

VILLARD, 1900

VILLARD, Théodore, *Les fleurs à travers les âges et à la fin du XIXe siècle*. Paris: Armand Magnier, 1900.

Mètodes d'aplicació ornamental

L'architecture ottomane, 1873

L'architecture ottomane. Ouvrage autorisé par Iradé Impérial et publié sous le patronage de son excellence Edhem Pacha. Constantinople, s.l., 1873.

Le Décor Floral, 1904

Le Décor Floral. Documents d'Art Décoratif d'après nature. Paris: Librairie centrale des Beaux-Arts, 1904.

Recueil de différentes plantes... s.d.

Recueil de différentes plantes, fleurs, oiseaux et fantaisies. Dessiné d'après les plus belles compositions des chinois, s.d.

ALEXANDRE, 1892

ALEXANDRE, Arsène, *Histoire de l'Art Décoratif du XVIe siècle à nos jours. Préface de Roger Marx. Ouvrage orné de quarante-huit planchés en couleurs, douze eaux-fortes. Cinq cent vingt-six dessins dans le texte.* Paris: Librairie Renouard, Henri Laurens Éditeur, 1892.

BEAUCLAIR, 1900

BEAUCLAIR, René, *Dessins d'ornementation plane en couleurs Art Nouveau.* Paris: Armand Guérinet, 1900.

BLANC, 1867

BLANC, Charles, *Grammaire des arts du dessin: architecture, sculpture, peinture.* Paris: Ve Jules Renouard, libraire-éditeur, 1867.

BORRELL, 1867

BORRELL, Marià, *Tratado teórico y práctico de dibujo con aplicación a las Artes y a la Industria. Obra declarada de texto por el Consejo de instrucción pública para la enseñanza de dibujo lineal y premiada en las Exposiciones Universal de Paris y Regional de Valencia en 1867.* Madrid: s.e., 1867.

BURTY, 1866

BURTY, Philippe, *Chefs-d'œuvre des Arts Industriels. Céramique-verrerie et vitraux-métaux-orfèvrerie et bijouterie tapisserie. Deux cents gravures sur bois.* Paris: Paul Ducrocq. Libraire-Éditeur, 1866.

CAJAL, 1897

CAJAL, Federico, *La Ornamentación: estudio analítico de los elementos que la integran y sintético de sus diferentes evoluciones á través de los más principales estilos.* Barcelona: Montaner y Simón, 1897.

CHRISTY, 1888

CHRISTY, E., *Compositions décoratives. L'ornementation d'après la nature. Ensembles et détails.* Paris: Librairie générale de l'architecture et des travaux publics. André, Daly fils & Cie, 1888.

CODINA, 1891

CODINA, Ginés, *Composiciones decorativas: album de arte suntuario. Más de cien motivos originales, de diversos estilos aplicables a tapicería, pintura mural, cerámica, papeles pintados, tapicería de muebles (...).* Barcelona: Litografía de Blasi, 1891.

DAY, 1904

DAY, Lewis F., *Ornament and its application.* London: B.T. Batsford, 1904.

DAY, 1908

DAY, Lewis F., *Nature and Ornament I Nature the raw material of Design.* London: B.T. Batsford, 1908.

DAY, 1909

DAY, Lewis F., *Nature and Ornament II Ornament The finished product of design.* London: B.T. Batsford, 1909.

DESPOIS, 1882

DESPOIS, H., *Botanique de l'ornemaniste. L'ornement par la nature. Première partie.- Dessins d'après nature. Deuxième partie- Interprétations.- Compositions.* Paris: Librairie générale de l'architecture et des travaux publics Ducher et Cie, 1882.

DRESSER, 1873

DRESSER, Christopher, *Principles of Decorative Design.* Londres: Cassell, Petter & Galpin, 1873.

DUMONT, 1861

DUMONT, Victor, *12 études de plantes d'après nature.* Paris: Goupil & Cie, 1861.

GAUTHIER, CAPELLE, 1911

GAUTHIER, Joseph; CAPELLE, Louis, *Traité de composition décorative. 865 figures dans le texte. 53 planches hors texte dont i en couleurs.* Paris: Plon, 1911.

GERLACH, 1887

GERLACH, Martin, *Les plantes dans leurs applications à l'art et à l'industrie.* Vienne: Gerlach & Schenk, 1887.

GRASSET, 1896

GRASSET, Eugène, *La plante et ses applications ornementales.* Paris: Librairie Centrale des Beaux-Arts. E. Lévy, 1896.

GRASSET, 1905-1907

GRASSET, Eugène, *Méthode de Composition Ornementale. Tome premier: Éléments rectilignes. Tome second: Éléments courbes.* Paris: Librairie Centrale des Beaux-Arts, 1905-1907.

GREUX, 1909

GREUX, G., *Flore Artistique. Les sept structures de la fleur. Recherche de l'Art Moderne dans la Flore sauvage d'après nature.* Paris: Librairie de l'Art Ancien et Moderne. Ancien maison J. Rouan, 1909.

GUÉDY, c.1900

GUÉDY, Henry (dir.), *La décoration picturale au XXe siècle.* Paris: Librairie Centrale d'architecture, c.1900.

GUÉRINET, c.1896

GUÉRINET, Armand, *Encyclopédie de la fleur. Les fleurs et les fruits photographiés et groupés d'après nature.* Paris: A. Guérinet, c. 1896.

GUILLOT, 1898

GUILLOT, Ernest, *Fleurs d'après nature et fleurs ornementales. Etudes de fleurs et feuillages avec diverses interprétations applicables à l'enluminure et à la décoration.* Paris: Librairie Renouard, K. Laurens. L. Turgis, 1898.

HABERT-DYS, 1892-1893

HABERT-DYS, Jules Auguste, *L'ornement pratique: documents d'après nature.* Paris: Librairie de l'Art. L. Allison & Cie. Union Centrale des Arts Décoratifs, 1892-1893.

HABERT-DYS, c.1902

HABERT-DYS, Jules Auguste, *Caprices décoratifs des fleurs, des oiseaux, des paysages, des algues et poissons.* Paris: Henri Laurens, c. 1902.

HENDRICKX, c.1860 A

HENDRICKX, H., *Le dessin mis a la portée de tous. Géométrie artistique. Premier degré. Les traits, les surfaces et leur application aux formes en général représentées géométriquement.* Paris: Chez Mm. Fabre, Feste et Cie, c.1860.

HENDRICKX, c.1860 B

HENDRICKX, H., *Le dessin mis a la portée de tous. Géométrie artistique. Deuxième degré. Les solides, leur construction et leur étude au point de vue de l'édification des formes en général dans l'espace. Guide du professeur 1er partie.* Paris: Chez Mm. Fabre, Feste et Cie, c.1860.

JONES, 1865

JONES, Owen, *Grammaire de l'ornement. Illustrée d'exemples pris de divers styles d'ornement. Cent douze planches*. Paris: Chez Cagnon, 1865.

JULLIEN, DELARUE, 1853

JULLIEN, DELARUE, *El Maestro de dibujo. Nuevo curso elemental y progresivo de estudios de flores, frutos, aves y mariposas*. Paris: Monrocq hermanos, 1853.

KELLER, 1904

KELLER, Alfred, *Le décor par la plante. L'ornement et la végétation. Théorie décorative et applications industrielles. 685 croquis ou dessins exécutés par l'auteur*. Paris: Ernest Flammarion, 1904.

LAMBERT, c.1900

LAMBERT, Henry, *Flore naturelle*. Paris: Librairie des Arts Décoratifs, A. Calavas éd., c. 1900.

LAVIÑA, 1850

LAVIÑA, Matías, *Cartilla de adorno elemental para uso de las Academias y Escuelas de Dibujo del Reino. Aprobada por la Real de S. Fernando y mandada observar como texto por R. Orden de 2 de Agosto de 1850*. Madrid: s.e., 1850.

LORAIN, c.1890

LORAIN, Paul, *La flore décorative. Recueil de plantes. Dessinées d'après nature accompagnées d'exemples d'interprétation et d'application à l'ornement*. Paris: Librairie Générale de l'architecture et des Arts Décoratifs. Charles Schmid, éd., c.1890.

MAYEUX, 1885

MAYEUX, Henri, *La Composition décorative*. Paris: A. Quantin. Librairies-Imprimeries Réunies. Société Française d'Éditions d'Art, 1885.

MEYER, c.1894

MEYER, Franz Sales, *Handbook of Ornament. A grammar of Art Industrial and architectural designing in all its braches for practical as well as theoretical use. 300 plates and numerous illustrations in the text*. Leipzig: Oswald Mutze, c.1894.

MUCHA, 1902

MUCHA, Alphonse, *Documents décoratifs. Panneaux décoratifs. Études et applications de fleurs. Papiers peints. Frises. Vitraux. Orfèvrerie, etc*. Paris: Émile Lévy, 1902.

NOUVEAU, 1876

NOUVEAU, M., *Principes de Dessin. Apprendre sans maître par un procédé infallible les proportions de la Tête de l'Académie et les principes généraux en Tous genres de la perspective à l'aide. 21 planches explicatives par Amaranthe Roulliet*, Paris, 1876.

PLAUSZEWSKI, 1885

PLAUSZEWSKI, Pierre, *Herbier ornemental*. Paris: Musée des Arts Décoratifs. Union Centrale des Arts Décoratifs, 1885.

PLAUSZEWSKI, c.1900

PLAUSZEWSKI, Pierre, *Encyclopédie florale*. Paris: A. Calavas éditeur, c.1900.

QUÉNILOUX, 1912

QUÉNILOUX, Gaston, *Éléments de Composition décorative. Cent thèmes de décoration plane. Ouvrage illustré de 550 Figures en noir et de 25 planches en couleurs hors texte*. Paris: Librairie Hachette, 1912.

RACINET, 1875

RACINET, Albert, *L'ornement polychrome. Cent planches en couleurs or et argent contenant environ 2000 motifs de tous les styles. Art Ancien et Asiatique Moyen Age Renaissance, XVIIe et XVIIIe siècle*. Paris: Librairie de Firmin-Didot frères, fils et C^a, 1875.

RIGALT, 1857

RIGALT, Lluís, *Álbum enciclopédico-pintoresco de los industriales*. Barcelona: Litografía de la Unión de Don Francisco Campañá, 1857.

RUPRICH, 1866

RUPRICH, Victor, *Flore ornementale essai sur la composition de l'ornement. Éléments tirés de la Nature et principes de leur application*. Paris: Dunod, 1866.

SÉGUY, c.1900

SÉGUY, Eugène, *Les fleurs et leurs applications décoratives*. Paris: Librairie des Arts Décoratifs. A. Calavas, c. 1900.

SERRA, c.1869

SERRA, Jaume, *Colección de modelos para la enseñanza del dibujo. Aplicable a las Artes, Oficios e Industrias. Vol. I: Nociones generales. Vol. III: Vegetación*. Barcelona: s.e., c.1869.

SPELTZ, c.1906

SPELTZ, Alexander, *Les styles de l'ornement depuis les temps préhistoriques jusqu'au milieu du XIXième siècle. Recueil de 3500 exemples, classés suivant l'ordre chronologique et accompagnés d'un*

texte explicatif sur l'histoire de chaque époque à l'usage des architectes, des décorateurs, des industriels d'art et des amateurs. Leipzig: A. Schumann's, c.1900.

SPELTZ, c.1907

SPELTZ, Alexander, *La Ornamentación policroma en todos los estilos históricos : publicada segun los originales en acuarela.* Barcelona : Montaner y Simón, c.1907.

UMÉ, 1862

UMÉ, Godefroid, *L'Art décoratif: modèles de décoration et d'ornementation de tous les styles et de toutes les époques choisis dans les œuvres des plus célèbres artistes.* Liège: Charles Claesen. Graveur Editeur, 1862.

VERNEUIL, 1908

VERNEUIL, Maurice Pillard, *Etude de la Plante. Son application aux industries d'art: pochoir. Papier peint. Étoffes. Céramique. Marqueterie. Tapis. Ferronnerie. Reliure. Dentelles. Broderies. Vitrail. Mosaïque. Bijouterie. Bronze. Orfèvrerie.* Paris: Librairie Centrale des Beaux-Arts, 1908.

VIOLLET-LE-DUC, 1858-1875

VIOLLET-LE-DUC, Eugène-Emmanuel, *Dictionnaire raisonné de l'architecture française du XIe. au XVIe. Siècle.* Paris: B.Bance. Ve.A.Morel & Cie., 1858-1875.

VIOLLET-LE-DUC, 1879

VIOLLET-LE-DUC, Eugène-Emmanuel, *Histoire d'un dessinateur: comment on apprend à dessiner.* Paris: Bibliothèque d'éducation et de récréation. J. Hetzel et Cie, 1879.

WARD, 1899

WARD, James, *The principles of ornament.* London: Chapman and Hall, 1899 (4 edition).

Publicacions periòdiques

La Actualidad (1906-1912)

Album Salón (1898-1907)

Anuario de la Asociación de Arquitectos de Cataluña (1904-1913)

Anuario Estadístico de la Ciudad de Barcelona (1903-1911)

Arquitectura y Construcción (1897-1912)

Art Décoratif (1898-1902)

Art et Décoration (1897-1912)

El Arte Decorativo (1894-1896)

Atlantida (1897-1900)

Barcelona cómica (1889-1900)

Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros (Syndicat d'Initiative) (1910-1912)
Destino (1946-1950)
Diario de Barcelona. De avisos y noticias (1888-1912)
Estilo (1906)
Hispania (1899-1902)
Hojas Selectas (1902-1912)
La Ilustración Artística (1888-1912)
La Ilustració Catalana (1888-1912)
La Ilustración española y americana (1898)
Le Journal de la Décoration (c.1900)
Journal de la Société Nationale d'Horticulture de France (1889-1910)
Joventut (1900-1906)
Luz (1897-1898)
Mirador (1929)
Les Modes (1901)
Noticiero Universal (1888-1912)
Pèl i Ploma (1899-1903)
Pluma y Lápiz (1900-1904)
Quatre Gats (1899)
Revista Hortícola. Periódico mensual de horticultura pràctica. Órgano de la Sociedad Catalana de Horticultura (1892-1907)
Revue des Arts Décoratifs. Union Centrale des Arts Décoratifs (1890-1900)
La Vanguardia (1888-2012)

Historiografia

L'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, 1996

L'arquitecte Lluís Domènech i Montaner. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Fundació "la Caixa", 1996.

Le café concert 1870-1914, 1977

Le café concert 1870-1914. Affiches de la Bibliothèque du Musée des Arts Décoratifs. Catalogue exposition. Musée des Arts Décoratifs du 19 Octobre 1977 au 2 janvier 1978. Paris: UCAD, 1977.

Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històrico-Artístic..., 1987

Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històrico-Artístic de la Ciutat de Barcelona (direcció de l'obra Josep Emili Hernández Cros). Barcelona: Servei de Protecció del Patrimoni Monumental-Ajuntament de Barcelona, 1987.

El cine en Cataluña, 1993

El cine en Cataluña. Una aproximación histórica. Barcelona: PPU Promociones y Publicaciones Universitarias, 1993.

Ciudad de tiendas y cafés, 2006

Ciudad de tiendas y cafés. El pulso del comercio. Una ciudad de Vanguardia. Vol. 24. Barcelona: La Vanguardia, 2006.

El descubrimiento del ocio, 2008

El descubrimiento del ocio. Catálogo de la exposición. Guipúzcoa: Museo Zumalakarregi, 2008.

Dessiner la nature, 1996

Dessiner la nature. Dessins et manuscrits des Bibliothèques de France XVIIe-XVIIIe-XIXe siècles. Exposition présentée par la Fondation électricité de France à l'Espace Electra. 6, rue Récamier, Paris, 1996.

Domènech i Montaner, 2000

Domènech i Montaner. Any 2000 Year 2000. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Centre de Documentació del COAC, 2000.

L'École de Nancy. Fleurs et ornements, 1999

L'École de Nancy. Fleurs et ornements. Ma racine est au fond des bois. Catalogue de l'exposition présentée au musée de l'École de Nancy du 24 avril au 26 juillet 1999. Paris: Editions de la Réunion des musées nationaux, 1999.

Les fleurs et les fruits, 1942-1943

Les fleurs et les fruits. Depuis le Romantisme. Paris: Galerie Charpentier. 76, Faubourg Saint Honoré, 1942-1943.

Gaspar Homar, 1998

Gaspar Homar, moblista i dissenyador del modernisme. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya. Fundació "la Caixa", 1998.

Guía de la Barcelona modernista, 1991

Guía de la Barcelona modernista. Barcelona's Modernist Guide. Barcelona: Sendai Ediciones, 1991.

Josep Puig i Cadafalch. La arquitectura entre la casa y la ciudad. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Fundación Caja de Pensiones y Colegio de Arquitectos de Cataluña, 1989.

Llotja, 2002

Llotja. Escuela Gratuita de Diseño. Escola d'Art (1775-2000). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament Escola d'Art Llotja, 2002.

Una mirada al Jardí, 1993

Una mirada al Jardí. Dibuixos de plantes. Catàleg d'exposició. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació de Girona, 1993.

El Modernisme, 1990

El Modernisme. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Olimpíada Cultural Lunweg, 1990.

Modernisme i modernistes, 2001

Modernisme i modernistes. Barcelona: Lunweg, 2001.

Ruta del Modernisme, 2005

Ruta del Modernisme. Barcelona. Barcelona: Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida. Ajuntament de Barcelona, 2005.

Sagnier arquitecte, 2007

Sagnier arquitecte: Barcelona 1858-1931. Barcelona: Antonio Sagnier, 2007.

Symboles en Fleurs, 1999

Symboles en Fleurs. Les fleurs dans l'art autour de 1900. Paris: Institut Néerlandais, 1999.

Vestigis del Modernisme, 2011

Vestigis del Modernisme: Obrim el teló. Catàleg de l'exposició. Mollet del Vallès: Museu Abelló, Fundació Municipal d'Art, 2011.

ALCOLEA, 1979

ALCOLEA, Santiago, "La pintura de flors a l'Escola de dibuix i Nobles Arts de la Junta de Comerç de Barcelona (1775-1808)". A: *Estudis d'art i cultura I*. Barcelona: Daedalus, 1979.

ALIER, MATA, 1991

ALIER, Roger; MATA, Francesc X., *El Gran Teatro del Liceo (historia artística)*. Barcelona: Edicions Francesc X. Mata S.L., 1991.

ALLINIEU, HABERSCHILL, 2007

ALLINIEU, Lysiane; HABERSCHILL, Laure, *Flore et Fleurs. Botanique et plantes ornementales*. Catalogue de l'Exposition à Bibliothèque des Arts Décoratifs. Paris: Bibliothèque des Arts Décoratifs, 2007.

ALMERICH, 1945

ALMERICH, Lluís, *El hostal, la fonda, la taberna y el café en la vida barcelonesa: descripción histórica*. Barcelona: Llibreria Millà, 1945.

ALONSO, 2011

ALONSO, Luis (dir.), *Arenas de Barcelona: historia de una transformación (The history of a transformation)*. Barcelona: Alonso Balaguer y Arquitectos Asociados. Loft, cop, 2011.

ALTISENT, CIRICI, CARANDELL, PERMANYER, 1991

ALTISENT, Aurora; CIRICI, Alexandre; CARANDELL, Josep Maria; PERMANYER, Lluís, *Barcelona tendra*. Barcelona: Editorial Lumen, 1991.

AMADES, 1952

AMADES, Joan, *Costumari català: el curs de l'any*. Vol. III: Corpus-Primavera. Barcelona: Salvat, 1952.

ARMENGOL, 1990

ARMENGOL, Manuel, "La Paloma: el popular salón de baile barcelonés cumple su 75 aniversario", *Jano: Medicina y Humanidades*, 21/27-09-1990, núm. 919, pp. 96-99.

AUBENAS, LE GALL, 2003

AUBENAS, Sylvie; LE GALL, Guillaume, *Arbres inédits d'Atget*. Paris: Marval, 2003.

AVIÑOÀ, 2001

AVIÑOÀ, Xosé, "Música i Modernisme: definició i període". A: *Modernisme i modernistes*. Barcelona: Lunwerg, 2001, pp. 411 i 431.

AYALA, AYCARD, 2001

AYALA, Roselyne de; AYCARD, Mathilde, *Une histoire des fleurs*. Paris: Perrin, 2001.

AYMAR, 2002

AYMAR, Jaume, "El ferment d'una arquitectura diferent". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 13-24.

BADENAS, 1998

BADENAS, Miquel, *El Paral·lel, història d'un mite. Un barri de diversió i d'espectacles a Barcelona*. Lleida: Pagès Editors, 1998.

BANCELLS, COPONS, PERMANYER, 2010

BANCELLS, Consol; COPONS, Elisenda; PERMANYER, Lluís, *Bars i restaurants modernistes de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62. ElCobre, 2010.

BARRAL, 2005

BARRAL, Xavier, *Catalunya destruïda*. Barcelona: Edicions 62, 2005.

BASSEGODA, 1989

BASSEGODA, Joan, *El Gran Gaudí*. Barcelona: AUSA, 1989.

BASSEGODA, 1995

BASSEGODA, Pere, *L'Obra arquitectònica de Pere, Joaquim i Bonaventura Bassegoda (1856-1934)*. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1995.

BATLLE, BAXAULI, GUSTÀ, TORRELLA, 1989

BATLLE, Helena, BAXAULI, Maria, GUSTÀ, Montserrat, TORRELLA, Rafel, "Art i història a les botigues: reflexions sobre un patrimoni descuidat", *Revista de Catalunya*, 1989, núm. 32, pp. 89-102.

BEAUVAIS, 2007

BEAUVAIS, Michel, *Le langage des fleurs*. Paris: Éditions Rustica, 2007.

BEJARANO, 2005

BEJARANO, Juan Carlos, *Lambert Escaler*. Barcelona: Infesta. Gent Nostra 130, 2005.

BELMONT, 1896

BELMONT, Abel, *Dictionnaire historique et artistique de la rose contenant un résumé de l'histoire de la rose chez tous les peuples anciens et modernes; ses propriétés, ses vertus, etc.* Melun: E. Drosne, 1896.

BERENGUER, 1992

BERENGUER, Sara, *El lenguaje de las flores: poemas*. Barcelona: Amarantos, 1992.

BERGADÀ, VÉLEZ, 1998

BERGADÀ, Eloi; VÉLEZ, Pilar, *El Cromo a Catalunya: 1890-1936*. Catàleg de l'exposició. Molins de Rei: Ajuntament de Molins de Rei, 1998.

BIANCHI, 2007

BIANCHI, Marina, "La lucha feminista de María de la Concepción Gimeno de Flaquer: teoría y actuación". A: *Escritoras y pensadoras europeas*. Sevilla: Arcibel, 2007, pp. 89-114.

BIEDER, 1992

BIEDER, M., "Emilia Pardo Bazán y las literatas: las escritoras españolas del XIX y su literatura". A: *Actas del Congreso de la Asociación Internacional de Hispanistas*. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1992, Vol. 2, pp. 1203-1212.

BLANC, 2000

BLANC, Charles, *Grammaire des arts du dessin: architecture, sculpture, peinture* (Introduction de Claire Barbillon). Paris: École nationale supérieure des beaux-arts, 2000.

BOHIGAS, 1959

BOHIGAS, Oriol, “Unos premios de Arquitectura y decoración. Los premios FAD y los antiguos premios del Ayuntamiento”, *Revista de Actualidades, Artes y Letras*, núm. 371, 1959, pp. 6-7.

BOHIGAS, 1968

BOHIGAS, Oriol, *Arquitectura modernista*. Barcelona: Edicions Lumen, 1968.

BOHIGAS, 1983

BOHIGAS, Oriol, *Reseña y Catálogo de la arquitectura modernista*. Vol. I-II. Barcelona: Edicions Lumen, 1983 (1973).

BOHIGAS, 2002

BOHIGAS, Oriol, “Josep Puig i Cadafalch”. A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 93-102.

BOISSEL, 1980

BOISSEL, Pascal, *Café de la paix. 1862 à nos jours 120 ans de vie parisienne*. Paris: Anwile, 1980.

BOLÓS, VIGO, MASALLES, NINOT, 2005

BOLÓS, Oriol; VIGO, Josep; MASALLES, Ramon M.; NINOT, Josep M., *Flora. Manual dels Països Catalans*. Barcelona: Pòrtic, 2005.

BOTEY, 1992

BOTEY, Josep Maria, *Interiors de Barcelona*. Barcelona: Edicions Destino, 1992.

BOUCHON, 2003

BOUCHON, Chantal, “Adalbert de Beaumont (Paris 1809 - Boulogne 1869)”, *Sèvres. Société des Amis du musée national de Céramique*, 2003, núm. 12, pp. 33-43.

BRACONS, 2002

BRACONS, “Els Medievalismes en l'arquitectura modernista”. A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 103-112.

CABALLÉ, 1946

CABALLÉ, Tomás, *Los viejos cafés de Barcelona*. Vol. I-II. Barcelona: Albón, 1946.

CABAZÁN, 1974

CABAZÁN, Alfredo, "Recordando los antiguos cafés", *Boletín Informativo Transportes de Barcelona S.A.*, 09-1974, núm. 90, pp. 16-22.

CALVERA, 2002

CALVERA, Anna, "Una escola gratuïta de disseny tan aviat com el 1775? Algunes reflexions potser massa teòriques sobre el nom de Llotja i l'ambient on va nèixer". A: *Llotja. Escuela Gratuita de Diseño. Escola d'Art (1775-2000)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament Escola d'Art Llotja, 2002, pp. 10-19.

CANALS, CASANOVA, 2010

CANALS, M. Teresa; CASANOVA, Rossend, "Papers pintats Art Nouveau. El triomf d'una estètica en la decoració d'interiors", *Coup de fouet*, 2010, núm. 15, pp. 24-31.

CAPDEVILLA, 2003

CAPDEVILLA, Laura, "Cromos. La magia del mercado", *Paperantic. Cuaderno de Coleccionismo*, 10-2003, núm. 1, pp. 13-15.

CAPELLÀ, 2005

CAPELLÀ, Pere, "La juguina de llauna a Catalunya: les fàbriques de Jordi i Enric Rais", *Butlletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, 2005, XIX, pp. 203-225.

CARANDELL, 1982 A

CARANDELL, Josep Maria, *Nueva guía secreta de Barcelona*. Barcelona: Martínez Roca, 1982.

CARANDELL, 1982 B

CARANDELL, Josep Maria, *L'Eixample de Barcelona*. Barcelona: Hmb, 1982.

CARULLA, 1994

CARULLA, Jordi (coord.), *Catalunya en 1000 cartells: des dels orígens fins a la Guerra Civil*. Barcelona: Postermil, 1994.

CARULLA, CARULLA, 2000

CARULLA, Jordi; CARULLA, Arnau, *El color del ocio. The color of leisure. Spanish sports and entertainment from 1890 to 1940*. Barcelona: Postermil, 2000.

CASANOVA, 2000 A

CASANOVA, Rossend, *El Castell dels Tres Dragons. De Cafè-Restaurant a Museu de Zoologia (1887-2000)*. Tesi doctoral dirigida per la Dra. Mercè Vidal. Departament d'Història de l'Art, Universitat de Barcelona, 2000.

CASANOVA, 2000 B

CASANOVA, Rossend, "Cafè-Restaurant". A: *Domènech i Montaner. Any 2000 Year 2000*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Centre de Documentació del COAC, 2000, pp. 130-149.

CASANOVA, 2002

CASANOVA, Rossend, "Antoni Maria Gallissà i el mite del 'Castell dels Tres Dragons'". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 71-78.

CASANOVA, 2009

CASANOVA, Rossend, *Retrat de la Barcelona marítima. Una visió de Francesc Soler i Rovirosa*. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Museo Marítim de Barcelona, 2009.

CASTILLO, 1997

CASTILLO, Montserrat, "Cromos". A: CASTILLO, Montserrat, *Grans il·lustradors catalans del llibre per a infants (1905-1939)*. Barcelona: Editorial Barcanova. Biblioteca de Catalunya, 1997, pp. 15-16.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I MUSEU TÈXTIL DE TERRASSA, INSTITUT DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA AMBIENTALS DE LA UAB, 2006

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I MUSEU TÈXTIL DE TERRASSA, INSTITUT DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA AMBIENTALS DE LA UAB, *L'Herbari Modernista*. Catàleg de l'exposició. Terrassa: Centre de Documentació i Museu Tèxtil, 2006.

CERDÀ, 2001

CERDÀ, Mariàngela, "Temps del Modernisme". A: *Modernisme i modernistes*. Barcelona: Lunwerg, 2001, pp. 367-407.

CIRICI, 1951

CIRICI, Alexandre, *El Arte modernista catalán*. Barcelona: Aymar, 1951.

CIRICI, 1967

CIRICI, Alexandre, *1900 en Barcelona. Modernismo. Modern Style. Art Nouveau. Jugendstil*. Barcelona: Polígrafa, 1967.

CIRICI, 1975

CIRICI, Alexandre, *L'arquitectura catalana*. Barcelona: Teide, 1975.

CIRICI, 1992

CIRICI, Alexandre, *Barcelona pam a pam*. Barcelona: Editorial Teide, 1992.

CIRICI, ALTISENT, 1979

CIRICI, Alexandre; ALTISENT, Aurora, *Botigues de Barcelona*. Barcelona: Editorial Lumen, 1979.

CHAMPIGNEULLE, 1983

CHAMPIGNEULLE, Bernard, *Enciclopedia del Modernismo*. Barcelona: Polígrafa, 1983.

CLARÀ, 2010

CLARÀ, Antònia, "Les Fleurs Animées", *Butlletí del Museu d'Art de Girona*, 2010, núm. 75, p. 4.

COCA, 1992

COCA, Jordi "L'espai de les paraules. Poesia i prosa". A: BATLLE, Carles; BRAVO, Isidre; COCA, Jordi, *Adrià Gual. Mitja vida de Modernisme*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1992, pp. 57-62.

COIGNARD, 2011

COIGNARD, Jérôme, *Jules Maciet. Le vertige des images I*. Catalogue de l'Exposition à Bibliothèque des Arts Décoratifs. Paris: Bibliothèque des Arts Décoratifs, 2011.

COLINAS, 1988

COLINAS, Antonio, *La crida dels arbres*. Barcelona: Elfos, 1988.

COMAS, 2001

COMAS, Montserrat, *Lectura i biblioteques populars a Catalunya (1793-1914)*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001.

CONDE, 1998

CONDE, Javier, *Lo tengo no lo tengo*. Madrid: Espasa, 1998.

COURTINE, 1984

COURTINE, Robert, *La vie parisienne. Cafés et restaurants des Boulevards 1814-1914*. Paris: Librairie Académique Perrin, 1984.

CUESTA, 2002

CUESTA, Cristina, "Arte e industria en la Barcelona de fin de siglo", *Revista de filología románica*, 2002, núm. 3 Extra, pp. 221-227.

CUNILL, 2011

CUNILL, Josep, *Gran Teatre Español (1892-1935). Història del primer teatre del Paral·lel*. Barcelona: Fundació Imprimatur, 2011.

DOMÈNECH, 1994

DOMÈNECH, Lluís, *Domènech i Montaner*. Barcelona: Polígrafa, 1994.

DOMÈNECH, 2000

DOMÈNECH, Lluís, "L'arquitectura del Palau de la Música Catalana". A: *Domènech i Montaner. Any 2000 Year 2000*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Centre de Documentació del COAC, 2000, pp. 230-243.

DOMÈNECH, 2002

DOMÈNECH, Lluís, "Lluís Domènech i Montaner (1849-1923), una biografia en el context modernista". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 25-38.

DOMÈNECH, FIGUERAS, DOMÈNECH, 1989

DOMÈNECH, Lluís; FIGUERAS, Lourdes; DOMÈNECH, Roser, *Lluís Domènech i Montaner i el director d'orquestra*. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Fundació "la Caixa" Barcelona, 1989.

DURÁ, 2002

DURÁ, Victoria, "La pintura mural". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 239-248.

DURANT, 1991

DURANT, Stuart, *La ornamentación. De la Revolución Industrial a nuestros días*. Madrid: Alianza Editorial, 1991.

DURANT, 2000

DURANT, Stuart, "Aux origines de l'Art Nouveau, Christopher Dresser et la science de l'ornement". A: LOYER, François (dir.), *L'École de Nancy et les arts décoratifs en Europe. Actes du colloque 15-16 octobre 1999*. Nancy: Éditions Serpenoise, 2000, pp. 22-33.

ELEB, DEPAULE, 2005

ELEB, Monique; DEPAULE, Jean-Charles, *Paris société de cafés*. Paris: L'Imprimeur. Collection Tranches de Villes, 2005.

ESCAVOL, 2004

ESCAVOL, Maria Antònia, *El plaer de la xocolata: la història i la cultura de la xocolata a Catalunya*. Valls: Cossetània, 2004.

ESPINÀS, 1975

ESPINÀS, Josep Maria, *Quinze anys de cafès de Barcelona 1959-1974*. Barcelona: Dopesa, 1975.

F.R., J., 1959

F.R., J., "Interiores modernistas", *Cuadernos de Arquitectura*, núm. 38, 1959, pp. 160-163.

FABRE, HUERTAS, 1992

FABRE, Jaume; HUERTAS, Josep Maria, *Noticiari de Barcelona. De l'Exposició Universal als Jocs Olímpics*. Barcelona: La Campana, 1992.

FABRE, HUERTAS, 2002

FABRE, Jaume; HUERTAS, Josep Maria, *Com ens divertíem... com ens divertim*. Barcelona: Edicions 62, 2002.

FAVÀ, 2003

FAVÀ, Maria, *Guapos per sempre. Botigues i locals de Barcelona*. Barcelona: Institut del Paisatge Urbà. Col·lecció Barcelona paisatges, 2003.

FAVÀ, AMORÓS, 2007

FAVÀ, Maria; AMORÓS, Carme, *Guapos per sempre. Botigues emblemàtiques de Barcelona*. Barcelona: Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, 2007.

FAVÀ, BOLAO, 2003

FAVÀ, Maria; BOLAO, Xavier, *Petits paisatges de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida. Pòrtic, 2003.

FIGUERAS, 2001

FIGUERAS, Lourdes, "Art i Indústria en el Modernisme". A: *Modernisme i modernistes*. Barcelona: Lunwerg, 2001, pp. 181-201.

FOLCH, 1955

FOLCH, Joaquim, *Els dibuixos de Víctor Català*. Barcelona: Josep Porter editor i llibreter, 1955.

FONTBONA, 1988

FONTBONA, Francesc, "El cromo, un gènere genuí de les acaballes del segle XIX", *Serra d'Or*, 12-1988, núm. 349, pp. 67-74.

FONTBONA, 1991

FONTBONA, Francesc (coord.), *El Cercle del Liceu: història, art, cultura*. Barcelona: Cercle del Liceu. Edicions Catalanes, 1991.

FONTBONA, 2002

FONTBONA, Francesc, "Les flors a la pintura catalana del segle XIX", *d'Humanitats*, 15. Girona: Ajuntament de Girona. Universitat de Girona, 2002, pp. 177-185.

FONTBONA, 2002-2004

FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. I: Aspectes generals, Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura, Vol. III: Pintura i dibuix, Vol IV: Les arts tridimensionals. La crítica del Modernisme, Vol. V: En paral·lel al Modernisme. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002-2004.

FONTBONA, 2003 A

FONTBONA, Francesc, "L'esteticisme". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. I: Aspectes generals. Barcelona: Edicions L'Isard, 2003, pp. 307-320.

FONTBONA, 2011

FONTBONA, Francesc (dir.), *Joies del modernisme català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2011.

FONTBONA, 2003 B

FONTBONA, Marc, "El cinema a l'època modernista". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. I: Aspectes generals. Barcelona: Edicions L'Isard, 2003, pp. 295-306.

FONTBONA, DURÁ, 1999

FONTBONA, Francesc; DURÁ, Victoria, *Catàleg del Museu de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*. I-Pintura. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1999.

FONTBONA, MIRALLES, 1990

FONTBONA, Francesc; MIRALLES, Francesc, *Del Modernisme al Noucentisme 1888-1917*. Vol. VII. Col·lecció *Història de l'Art Català*. Barcelona: Edicions 62, 1990.

FONTDEVILA, 2003

FONTDEVILA, Maria Àngels, "Disseny i indústria modernistes". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. IV: Les arts tridimensionals. La crítica del Modernisme. Barcelona: Edicions L'Isard, 2003, pp. 109-126.

FRAIN, 1991

FRAIN, Irène, *La guirlande de Julie. Suivie d'un Dictionnaire du Langage des Fleurs aux fins de chiffrer et déchiffrer vos tendres messages floraux*. Paris: Robert Laffont. Bibliothèque Nationale, 1991.

FREIXA, 1988

FREIXA, Mireia, "El protomodernisme a l'arquitectura i les arts plàstiques". A: GRAU, Ramon (dir.), *Exposició Universal de Barcelona. Llibre del Centenari 1888-1988*. Barcelona: L'Avenc, 1988, pp. 490-497.

FREIXA, 2000

FREIXA, Mireia, "Art Nouveau et «Modernisme». L'introduction de l'Art nouveau français dans les arts décoratifs en Catalogne". A: LOYER, François (dir.), *L'École de Nancy et les arts décoratifs en Europe. Actes du colloque 15-16 octobre 1999*. Nancy: Éditions Serpenoise, 2000, pp. 114-123.

GALLÉ, 1995

GALLÉ, Émile, *Le décor symbolique. Discours de réception à l'Académie de Stanislas à Nancy, le 17 mai 1900*. La Rochelle: Rumeur des Ages, 1995.

GALLÉN, 1990

GALLÉN, Enric "Els fonaments d'un nou teatre". A: *El Modernisme*. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Olimpíada Cultural Lunweg, 1990, pp. 107-115.

GANCEDO, 1989

GANCEDO, Pilar, "Barcelona-evocación. La Paloma", *TG Revista de las artes decorativas*, 1989, núm. 62, pp. 20-25.

GARCÉS, 2004

GARCÉS, Rosa, "Joan Ral", *Paperantic. Cuaderno de Coleccionismo*, 03-2004, núm. 2, pp. 22-23.

GARCÍA, 1966

GARCÍA, Domingo, *Arquitectura y Artes decorativas*. México: Escuela Nacional de Arquitectura, 1966.

GARCÍA, 1977

GARCÍA, Manuel, *Els oficis catalans protagonistes del Modernisme*. Barcelona: Catalana de Gas y Electricidad, 1977.

GARCÍA, 1983

GARCÍA, Manuel, *Relieves escultóricos de Barcelona*. Barcelona: Catalana de Gas y Electricidad, 1983.

GARCÍA, 1987

GARCÍA, Manuel, *Benvolgut Palau de la Música*. Barcelona: Catalana de Gas, 1987.

GARCÍA, 1991

GARCÍA, Manuel, *Fonda de España*. Barcelona: Catalana de Gas, 1991.

GARCIA, 1993

GARCIA, Gerardo, *Els capitells en l'obra de Lluís Domènech i Montaner (Anàlisi de l'evolució del seu estil arquitectònic concretat en el sistema columnari)*. Vol. I-II. Tesi doctoral dirigida pel Dr. Oriol Bohigas. Universitat Politècnica de Catalunya. ETSAB, 1993.

GARCÍA, LÓPEZ, CASTRO, 1993

GARCÍA, Antonio; LÓPEZ, Lourdes; CASTRO, Ana, *Catalogación y estudio gráfico de los locales comerciales de estilo modernista en Barcelona*. Treball fi de carrera dirigit per Eradio López, Benito Meca i César Gallofré. Escola Universitària Politècnica de Barcelona, 1993.

GAUDÍ, 2002

GAUDÍ, Antoni, *Escritos y documentos*. (Edición de Laura Mercader). Barcelona: El Acantilado, 2002.

GELONCH, SERRA, 1994

GELONCH, Núria; SERRA, Mercè, *Les plantes (utilitat i eines d'expressió)*. Barcelona: Pòrtic, 1994.

GIEDION, 1978

GIEDION, Siegfried, *La Mecanización toma el mando*. Barcelona: Gustavo Gili, 1978.

GIL, 1999

GIL, Núria, *L'arquitecte Jeroni F. Granell i Manresa (1868-1931)*. Tesina del Doctorat d'Història de l'Art dirigida per la Dra. Mireia Freixa. Departament d'Història de l'Art, Universitat de Barcelona, 1999.

GIL, 2001

GIL, Núria, "L'empresa de vitralls modernistes. Rigalt, Granell y Cia. Aproximació". A: *Actes I Jornades Hispàniques d'Història del Vidre*. Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2001, pp. 333-340.

GINESTE, 1906

GINESTE, Raoul, *L'Art à la taverne de Paris*. Paris: H. Chailly, 1906.

GOMBRICH, 2004

GOMBRICH, Ernst Hans, *El Sentido del orden: estudio sobre la psicología de las artes decorativas*. Madrid: Debate, 2004.

GONZÁLEZ, 1987

GONZÁLEZ, Palmira, *Els anys daurats del cinema clàssic a Barcelona (1906-1923)*. Barcelona: Institut del Teatre. Edicions 62, 1987.

GONZÁLEZ, 2002

GONZÁLEZ, Antoni, “La Sala Mercè, una obra mestra menor d’Antoni Gaudí”. A: *Gaudí i Verdaguer. Tradició i modernitat a la Barcelona del canvi de segle, 1878-1912*. Barcelona: Museu d’Història de la Ciutat, 2002, pp. 16-29.

GRANDVILLE, 1988

GRANDVILLE, Jean Gérard, *Otro mundo. Transformaciones, elevaciones, locomociones, exploraciones, peregrinaciones, correrías y altos. Cosmogonías, fantasmagorías, desvaríos, travesuras, humoradas y bufonadas. Metamorfosis, metempsicosis, apoteosis y otras gnosis* (Prólogo y traducción de José-Benito Alique). Barcelona: José J. de Olañeta, Hesperus, 1988. Obra original *Un autre monde*. Paris: H. Fournier, Libraire-Editeur, 1844.

GRAU, 1988

GRAU, Ramon (dir.), *Exposició Universal de Barcelona. Llibre del Centenari 1888-1988*. Barcelona: L’Avenç, 1988.

GRISLAIN, 1984

GRISLAIN, Jean-Etienne, “Les Palais de Gambrinus”, *Monuments historiques*, 02/03-1984, núm. 131 (Architecture et Gastronomie), pp. 57-59.

GÜELL, 1990

GÜELL, Xavier “L’arquitectura i els arquitectes modernistes”. A: *El Modernisme*. Catàleg de l’exposició. Barcelona: Olimpíada Cultural Lunweg, 1990, pp. 303-314.

GUÉNÉ, 2002

GUÉNÉ, Hélène, “El papel del ornamento tanto en la arquitectura como en su decoración, de la época clásica a los inicios del modernismo”. A: *Gaudí. Arte y Diseño*. Catàleg de l’exposició. Barcelona: Fundació Caixa Catalunya. Taller Editorial Mateu, 2002, pp. 25-37.

HÁRROUCH, 2010

HÁRROUCH, Arlette, *Motifs d’ornement plantes et arbres. Sous la direction d’Eugène Grasset*. Paris: Éditions L’inédite, 2010.

HEISE, 1988

HEISE, Ulla, *Histoire du café et des cafés les plus célèbres*. Paris: Belfond, 1988.

HIBBS-LISSORGUES, 2006

HIBBS-LISSORGUES, S., "María Concepción Jimeno de Flaquer: une philosophe et créatrice du XIXe siècle". A: ETIENVRE, F. (ed.), *Colloque International Regards sur les Espagnoles Créatrices (XVIII-XX siècles)*. Paris, 17-19 mars 2005. Parigi, Centre de Recherche sur l'Espagne Contemporaine, Université de Paris III-Sorbonne Nouvelle, 2006, pp. 119-135.

HUERTAS, HUERTAS, 2004

HUERTAS, Josep Maria; HUERTAS, Guillem, *La Barcelona desaparecida*. Barcelona: Angle, 2004.

HUERTAS, MARISTANY, 2005

HUERTAS, Josep Maria; MARISTANY, Gerard, *Barcelona com era, com és*. Barcelona: Àmbit, 2005.

IMPELLUSO, 2003

IMPELLUSO, Lucia, *La naturaleza y sus símbolos. Plantas, flores y animales*. Barcelona: Electa, 2003.

INFIESTA, 1981-1982

INFIESTA, José Manuel (dir.), *Modernisme a Catalunya*. Barcelona: Edicions de Nou Art Thor, 1981-1982.

JARDÍ, 1972

JARDÍ, Enric, *Història de Els Quatre Gats*. Barcelona: Aedos, 1972.

JAZMÍN, 1998

JAZMÍN, Florencio, *El lenguaje de las flores y el de las frutas con algunos emblemas de las piedras y los colores*. València: Librerías París-Valencia, 1870.

JAZMÍN, 2004

JAZMÍN, Florencio, *El lenguaje de las flores y el de los colores adicionado con el de la sombrilla y pañuelo, emblemas de las flores y colores. El valor real que tienen los ojos negros y los azules. Edición aumentada con varias poesías alusivas á las flores. Diez magníficos cromos*. Barcelona: Saurí y Sabater Editores, 1894 (4a ed.). Facsímil. Palma de Mallorca: José J. de Olañeta, 2004.

JEANNENEY, AUBENAS, LE GALL (altres), 2007

JEANNENEY, Jean-Noël; AUBENAS, Sylvie; LE GALL, Guillaume; BEAUMONT-MAILLET, Laure; CHÉROUX, Clément; LUGON, Olivier, *Atget une retrospective*. Paris: Bibliothèque Nationale de France-Hazan, 2007.

LE TACON, VALCK, 2008

LE TACON, François; VALCK, Pierre, *Émile Gallé. L'amour de la fleur. Les écrits horticoles et botaniques du Maître de l'Art nouveau*. Nancy: Place Stanislas, 2008.

LETAMENDI, SEGUIN, 2004

LETAMENDI, Jon; SEGUIN, Jean-Claude, *Los orígenes del cine en Cataluña*. Barcelona: Euskadiko Filmategia. Generalitat de Catalunya. Institut Català de les Indústries Culturals. Anglfort, 2004.

LEWIS, DARLEY, 1986

LEWIS, Philippa; DARLEY, Gillian, *Dictionary of ornament*. New York: Pantheon Books, 1986.

LITVAK, 1990

LITVAK, Lily, *España 1900. Modernismo, Anarquismo y fin de siglo*. Barcelona: Editorial Anthropos, 1990.

LLISTOSELLA, SÀNCHEZ, 2003

LLISTOSELLA, Jaume; SÀNCHEZ, Antoni, *L'herbari. Arbres, arbusts i lianes*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2003.

LOOS, 1972

LOOS, Adolf, *Ornamento y delito y otros escritos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1972.

LÓPEZ, 2008

LÓPEZ, Fàtima, *L'ornamentació vegetal de les farmàcies de Barcelona (1889-1914)*. Treball de recerca del Diploma Estudis Avançats (DEA) dirigit per la Dra. Teresa-M. Sala. Departament d'Història de l'Art, Universitat de Barcelona, 2008.

LÓPEZ, 2011

LÓPEZ, Fàtima, "El lenguaje de las flores en el Modernismo de Barcelona: precedentes e influencias francesas". A: *VIII Congreso Internacional de la Sociedad Española de Emblemática. Palabras, símbolos, emblemas. Las estructuras gráficas de la representación*. Madrid, 14-16 Septiembre 2011 (publicació en premsa).

LOREN, 2006

LOREN, Josep Antón, *La pilota a Catalunya*. Barcelona: Salvatella, 2006.

LOYER, 1979

LOYER, François, "Ornement et caractere". A: GRENIER, Lise; WIESER-BENEDETTI, Hans (dir.), *Le siècle de l'eclectisme Lille 1830-1930. Recherches sur l'architecture de 1830 à 1930 dans la région lilloise effectuées de 1976 à 1978*. Tome I. Paris-Bruxelles: Archives d'architecture

Moderne. Ministère de l'Environnement et du Cadre de Vie. Direction de l'Architecture, 1979, pp. 65-104.

LOYER, 1991

LOYER, François, *Catalunya modernista: 1888-1929*. Barcelona: Destino, 1991.

LOYER, 1997

LOYER, François, *Art Nouveau en Cataluña*. Köln: Benedikt Taschen, 1997.

LOYER, 2000

LOYER, François (dir.), *L'École de Nancy et les arts décoratifs en Europe. Actes du colloque 15-16 octobre 1999*. Nancy: Éditions Serpenoise, 2000, pp. 22-33.

MACKAY, 1962

MACKAY, David, "Tiendas modernistas en Barcelona, 1882-1922", *Cuadernos de Arquitectura*, 1962, núm. 49, pp. 34-39 i Llista de les principals botigues modernistes.

MACKAY, 1963

MACKAY, David, "El palau de la Música Catalana", *Cuadernos de Arquitectura*, 1963, núm. 52-53, pp. 34-45.

MACKAY, 2000

MACKAY, David, "El palau de la Música Catalana". A: *Domènech i Montaner. Any 2000 Year 2000*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Centre de Documentació del COAC, 2000, pp. 74-85.

MAESTRE, 2005-2006

MAESTRE, Vicente, "Del arte ornamental. La formación escolar del artista industrial barcelonés en época isabelina", *Locus Amoenus*, 2005-2006, núm. 8, pp. 279-305.

MALKI, 1987

MALKI, Beatrice, *Cabarets, cafés et bistrots de Paris. Promenade dans les rues et dans le temps*. Paris: Horvath, 1987.

MALVESÍ, 2005

MALVESÍ, Lara, "La ciutat dels cafès perduts", *Sortim*, 08/14-05-2005, núm. 186, pp. 4-9.

MARÈS, 1964

MARÈS, Frederic, *Dos siglos de enseñanza artística en el Principado: la Junta Particular de Comercio, Escuela Gratuita del Diseño, Academia Provincial de Bellas Artes*. Barcelona: Real Academia de Bellas Artes de San Jorge, 1964.

MARÍN, 1993

MARÍN, Maria Isabel, *Eusebi Arnau Mascort (1863-1933)*. Tesi doctoral dirigida per la Dra. Isabel Coll Mirabent. Departament d'Història de l'Art, Universitat de Barcelona, 1993.

MARÍN, 2000

MARÍN, Maria Isabel, "La escultura aplicada a la arquitectura modernista. La necesidad de su estudio". A: HENARES, Ignacio; GALLEGO, Salvador (ed.), *Arquitectura y Modernismo: Del historicismo a la modernidad*. Granada: Departamento de Historia del Arte. Universidad de Granada, 2000, pp. 141-145.

MARÍN, 2002

MARÍN, Maria Isabel, "L'escultura aplicada a l'arquitectura". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. II: A l'entorn de l'arquitectura. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 221-238.

MARÍN, 2006 A

MARÍN, Maria Isabel, *Cercle Artístic de Barcelona. Primera aproximació a 125 anys d'història*. Barcelona: Reial Cercle Artístic, 2006.

MARÍN, 2006 B

MARÍN, Maria Isabel, *Eusebi Arnau*. Barcelona: Infesta. Gent Nostra 131, 2006.

MARTINELL, 1951

MARTINELL, César, *La Escuela de la Lonja en la vida artística barcelonesa*. Barcelona: Escuela de Artes y Oficios Artísticos de Barcelona, 1951.

MARTORELL, 1963

MARTORELL, Josep Maria, "El café-restaurant de la Exposición Internacional", *Cuadernos de Arquitectura*, 1963, núm. 52-53, pp. 16-25.

MARTORELL, 2000

MARTORELL, Josep Maria, "El Café-Restaurant de l'Exposició Internacional". A: *Domènech i Montaner. Any 2000 Year 2000*. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Centre de Documentació del COAC, 2000, pp. 64-73.

MASCLANS, 1981

MASCLANS, Francesc, *Els noms de les plantes als països catalans*. Barcelona: Centre Excursionista de Catalunya. Montblanc-Martin, 1981.

MASPOCH, 2004

MASPOCH, Mònica, *Sortim. Ruta del Modernisme de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida. Ruta del Modernisme, 2004.

MCCULLY, 1978

MCCULLY, Marilyn, *Els Quatre Gats, art in Barcelona around 1900*. Princeton: Princeton University Press, 1978.

MENDOZA, 2002

MENDOZA, Cristina, "Els Quatre Gats". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. III: Pintura i Dibuix. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 113-122.

MENDOZA, 2005

MENDOZA, Cristina, "Le Chat Noir i Els Quatre Gats". A: *París Barcelona 1888-1937*. Catàleg de l'exposició. Paris: Réunion des musées nationaux; Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura. Museu Picasso, 2005, pp. 198-215.

MENDOZA, MENDOZA, 1989

MENDOZA, Cristina; MENDOZA, Eduardo, *Barcelona modernista*. Barcelona: Planeta, 1989.

MEYER, 1976

MEYER, Franz Sales, *Manual de ornamentación ordenado sistemáticamente*. Barcelona: Gustavo Gili, 1976.

MIGUELSANZ, 2009

MIGUELSANZ, Àngel, *Barcelona, Parada i Fonda. L'hostaleria de la ciutat. Dels orígens als nostres dies*. Barcelona: Labeltur, 2009.

MINGUET, 1988

MINGUET, Joan Maria, "La «Sala Mercè» de Lluís Graner (1904-1908): un epígon del Modernisme?", *D'art*, 1988, núm. 14, pp. 99-117.

MOLET, 2005

MOLET, Joan, "L'arquitectura eclèctica a Catalunya, una història per escriure", *Matèria. Revista d'art*, 2005, núm. 5, pp. 45-68.

MONTMANY, COSO, LÓPEZ, 2002

MONTMANY, Antònia; COSO, Teresa; LÓPEZ, Cristina (direcció de Francesc Fontbona), *Repertori de catàlegs d'exposicions col·lectives d'art a Catalunya (fins a l'any 1938)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Memòries de la secció històrico-arqueològica, LIX, 2002.

MOYANO, 2010

MOYANO, Neus, "Tres fragments del Panorama de Waterloo de Charles Verlat (1824-1890)". A: *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*, 2010, núm. 11, pp. 127-137.

MUNSÓ, 1995

MUNSÓ, Joan, *Els cinemes de Barcelona*. Barcelona: Proa. Ajuntament de Barcelona, 1995.

MUNTADA, SALA, 1990

MUNTADA, Anna; SALA, Teresa-M., "Apunts d'iconografia musical en les arts decoratives del Modernisme". A: *El Modernisme*. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Olimpíada Cultural Lunweg, 1990, pp. 135-145.

MUNTADA, SALA, 1991

MUNTADA, Anna; SALA, Teresa-M., "Apuntes para una lectura interdisciplinar del Modernismo catalán: iconografía musical y artes decorativas". A: *Cuadernos de Arte e iconografía. Actas de los II Coloquios de Iconografía. Ponencias y comunicaciones II*. Tomo IV. Madrid: Fundación Universitaria Española. Seminario de Arte "Marqués de Lozoya", segundo semestre 1991, núm. 8, pp. 247-255.

MURRAY, 1981

MURRAY, Anne, *Grasset. Pionnier de l'Art Nouveau*. Lausanne: Heures, 1981.

NADAL, 1943

NADAL, Josep Maria, *Mi calle de Fernando. Visión sentimental y un poco meditativa, de una institución barcelonesa*. Barcelona: Librería Dalmau, 1943.

NAVAS, 1990 A

NAVAS, Teresa, "Les arts aplicades a l'arquitectura del segle XIX. Utilització i desenvolupament". A: *La formació de l'Eixample de Barcelona. Aproximacions a un fenomen urbà*. Barcelona: Olimpíada Cultural, 1990.

NAVAS, 1990 B

NAVAS, Teresa, "Las artes aplicadas en la formulación de la arquitectura modernista". A: *El Modernisme*. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Olimpíada Cultural Lunweg, 1990, pp. 269-276.

NESBIT, 1992

NESBIT, Molly, *Atget's seven albums*. New Haven. London: Yale University Press, 1992.

NIERMANS, 1984

NIERMANS, Marianne, "Brasserie parisiennes", *Monuments historiques*, 02/03-1984, núm. 131 (Architecture et Gastronomie), pp. 57-59.

OJUEL, 2007

OJUEL, Maria, "La creació dels premis municipals d'arquitectura de Barcelona (1899), *L'Avenç*, 2007, núm. 329, pp. 36-40.

OJUEL, 2008

OJUEL, Maria, "El Concurs Municipal d'arquitectura i decoració de Barcelona (1899-1930)", *Matèria. Revista d'art*, 2008, núm. 6-7, pp. 257-284.

ORTOLI, 1984

ORTOLI, Valérie, "Premiers Restaurants", *Monuments historiques*, 02/03-1984, núm. 131 (Architecture et Gastronomie), pp. 50-56.

PARRY, SARTRE, 1986

PARRY, Eugenia; SARTRE, Josiane, *Henri Le Secq photographe de 1850 à 1860. Catalogue raisonné de la Collection de la Bibliothèque des Arts décoratifs*. Paris: Musée des Arts Décoratifs. Flammarion, 1986.

PASCUAL, 1985

PASCUAL, Ramon, *Guia dels arbres dels Països Catalans*. Barcelona: Kapel, 1985.

PÉREZ, 1994

PÉREZ, Ángeles, "La guirnalda de Julie, un libro y un amor del siglo XVII", *Historia y vida*, 1994, núm. 313, pp. 6-16.

PERMANYER, 1990

PERMANYER, Lluís, *Establiments i negocis que han fet història*. Barcelona: La Campana, 1990.

PERMANYER, 1991

PERMANYER, Lluís, *Barcelona, àlbum de fotos*. Barcelona: Edicions La Campana, 1991.

PERMANYER, 1992

PERMANYER, Lluís, "El Molino, d'en Raspall", *AB. Arquitectes de Barcelona. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Butlletí de la Demarcació de Barcelona*, 06-1992, núm. 36, p. 19.

PERMANYER, 1993

PERMANYER, Lluís, "Hotel 4 Nacions, un pasta ple d'elegància", *Barcelona Metròpolis Mediterrànea: revista trimestral de l'Ajuntament de Barcelona*, 1993, núm. 24, pp. 137-140.

PERMANYER, 1994

PERMANYER, Lluís, *Biografia del Passeig de Gràcia*. Barcelona: Edicions La campana, 1994.

PERMANYER, 1998

PERMANYER, Lluís, *Un passeig per la Barcelona modernista*. Barcelona: Polígrafa, 1998.

PERMANYER, 2004

PERMANYER, Lluís, *Detalles Barcelona Modernista*. Barcelona: Polígrafa, 2004.

PERMANYER, 2008

PERMANYER, Lluís, *L'esplendor de la Barcelona burgesa*. Barcelona: Angle Editorial, 2008.

PERMANYER, 2009

PERMANYER, Lluís, *El Molino. Un segle d'història*. Barcelona: Angle Editorial, 2009.

PERMANYER, 2010

PERMANYER, Lluís, *Barcelona panoràmica. Postals Lucien Roisin Besnard*. Barcelona: Editorial Efadós, 2010.

PERRONE, 2011

PERRONE, Raffaella, *Espacio teatral y escenario urbano. Barcelona, entre 1840 y 1923*. Tesi doctoral dirigida pel Dr. Antoni Ramon Graells. Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, 2011.

PESSIS, CRÉPINEAU, 2002

PESSIS, Jacques; CRÉPINEAU, Jacques, *The Moulin Rouge*. Paris: La Martinière, 2002.

PINCHON, 1991

PINCHON, Jean-François, *Edouard Niermans: architecte de la café society*. Liège: Mardaga. Institut Français d'architecture, 1991.

PITARCH, DALMASES, 1982

PITARCH, Antonio José; DALMASES, Núria, *Arte e industria en España 1774-1907*. Barcelona: Blume, 1982.

PLA, 1999

PLA, Ramon (coord.), *Liceu. Un espacio para el arte*. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya. Fundació Gran Teatre del Liceu. Lunwerg, 1999.

POMPIDOR, 2010

POMPIDOR, Josep Bosch, *El incensario japonés. Historia de la Maison Dorée de Barcelona*. Barcelona: Sunya, 2010.

PONS, 2004

PONS, Valentí, *Inventari General del Modernisme*. Barcelona: Publicacions de la Reial Càtedra Gaudí, 2004.

PORTER, 1969

PORTER, Miquel, *Història del cinema català (1895-1968)*. Barcelona: Tàber, 1969.

PORTER, 1983

PORTER, Miquel, "L'era dels pioners: 1896-1939. Quan les pantalles no parlaven", *Barcelona, ciutat de cinema. Barcelona; 6. Metròpolis Mediterrània*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1983, pp. 58-63.

PORTER, 1991

PORTER, Miquel, "Apogeu, crisi i transformació dels espais cinematogràfics: el cinema un lloc per ésser habitat col·lectivament", *Espais*, 01/02-1991, núm. 27, pp. 49-56.

PORTER, 1992

PORTER, Miquel, *Història del cinema a Catalunya (1885-1990)*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1992.

PUERTO, 1946

PUERTO, Miguel, "Viejos clises del Paralelo. Historia de un café", *Destino*, 1946, núm. 469, pp. 8-9.

PUJADAS, 1994

PUJADAS, Anna, *El concepte d'estil: entre l'art i la ciència. La reflexió sobre l'estil dels arquitectes del Modernisme*. Tesina de Doctorat en Història de l'Art dirigida per la Dra. Teresa Camps. Departament d'Art, Universitat Autònoma de Barcelona, 1994.

PUJADAS, 1997

PUJADAS, Anna, *L'estètica de l'arquitectura modernista: el problema de l'ornament*. Tesi doctoral dirigida pel Dr. Antoni Marí i tutoritzada pel Dr. Bonaventura Bassegoda. Departament d'Art, Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.

PUJOL, 1988

PUJOL, Jordi, "El mobiliari urbà". A: GRAU, Ramon (dir.), *Exposició Universal de Barcelona. Llibre del Centenari 1888-1988*. Barcelona: L'Avenç, 1988, pp. 514-537.

RACINET, 1992

RACINET, Albert, *Enciclopedia de la ornamentación*. Madrid: Libsa, 1992.

RÀFOLS, 1943

RÀFOLS, Josep Francesc, *El arte modernista en Barcelona*. Barcelona: Dalmau, 1943.

RÀFOLS, 1966

RÀFOLS, Josep Francesc, "La concesión de Premios a los edificios y establecimientos barceloneses", *Cuadernos Arquitectura: publicación del Colegio Oficial de Arquitectos de Catalunya y Baleares*, 1966, núm. 66, pp. 31-36.

RÀFOLS, 1993

RÀFOLS, Josep Francesc, *Modernisme i modernistes*. Barcelona: Destino, 1993 (1949).

RAL, 1986

RAL, Joan, *Catálogo del cromo antiguo en España*. Barcelona: Impr. CopiArt, 1986.

RAL, 2007

RAL, Joan, *Cromos para recordar*. Barcelona: Creaciones Graf.32, 2007.

RAMOS, 2003

RAMOS, Rosario, *Ephemera: la vida sobre el papel. Colección de la Biblioteca Nacional*. Madrid: Biblioteca Nacional, 2003.

RATOUIS, 1939

RATOUIS, Paul, "La bibliothèque de l'Union Centrale des Arts Décoratifs. Son but, son développement, ses différents fonds", *Le Dessin*, 10-1939, núm. 4, pp. 3-8.

RATOUIS, 1956

RATOUIS, Paul, "La bibliothèque de l'Union Centrale des Arts Décoratifs", *L'information culturelle artistique*, 09/10-1956, núm. 4, pp. 124-129.

RAVENTÓS, 1999

RAVENTÓS, Josep Maria, *100 anys de publicitat catalana: 1899-1999*. Barcelona: Mediterrànea Books, 1999.

REATO, 1999

REATO, Danilo, *L'esprit des cafés en Europe*. Paris: Plume, 1999.

REIAL ACADÈMIA CATALANA DE BELLES ARTS DE SANT JORDI, 1988.

REIAL ACADÈMIA CATALANA DE BELLES ARTS DE SANT JORDI, *El col·leccionisme tèxtil a Catalunya. Discurs d'ingrés de l'Acadèmic Electe Il. LM. Sr. Dr. Francesc Torrella i Niubó Llegit al Saló Daurat de la Llotja de Mar el dia 4 de maig de 1988 i discurs de contestació de l'acadèmic*

numerari Excmo. Sr. Dr. Frederic Udina i Martorell. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1988.

REGÀS, 1952

REGÀS, Miquel, *Una generació d'hostalers*. Barcelona: Marina, 1952.

REGÀS, 1960

REGÀS, Miquel, *Confessions (1880-1936)*. Barcelona: Marina, 1960.

RIBAS, 1996

RIBAS, Manuel, "Origen y esplendor del fondo antiguo en la Biblioteca de la ETSAB". A: RAMON, Antoni; RODRÍGUEZ, Carmen (eds.), *Escola d'arquitectura de Barcelona. Documentos y Archivo. Documents and Archive. Documents i Arxiu*. Barcelona: ETSAB. Edicions UPC, 1996, pp. 146-153.

RIEGL, 1980

RIEGL, Alois, *Problemas de estilo. Fundamentos para una historia de la ornamentación*. Barcelona: Gustavo Gili, 1980.

RIGALT, 1984

RIGALT, Lluís, *Album enciclopédico-pintoresco de los industriales*. (Introducción de Ignasi de Solà-Morales). Murcia: Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos técnicos Galería-Librería Yerba. Consejería de Cultura y Educación de la Comunidad Autónoma. Caja de Ahorros de Murcia, 1984. Facsímil de 1857.

RODRÍGUEZ, 2008

RODRÍGUEZ, Altea, *L'espectador cinematogràfic a la Barcelona del 1905 al 1915. Estat de la qüestió*. Treball de DEA (Diploma d'Estudis Avançats) dirigit pel Dr. Joan Maria Minguet. Departament d'Art, Universitat Autònoma de Barcelona, 2008.

ROMA, 2006

ROMA, Josefina, "Els rituals i les festes d'arbres". A: *Tradicionari. Enciclopèdia de la cultura popular de Catalunya*. Vol. 5: El calendari festiu. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Generalitat de Catalunya, 2006, pp. 57-65.

RUIZ, 1999

RUIZ, Manuel, *La escuela gratuita de diseño de Barcelona 1775-1808*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1999.

RUSIÑOL, 1992

RUSIÑOL, Santiago, *Teatre: L'alegria que passa, El jardí abandonat, Cigales i formigues i Els Jocs Florals de Canprosa l'hèroe*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

RUSKIN, 1992

RUSKIN, John, *La Nature du gothique*. Paris: École nationale supérieure des Beaux-Arts, 1992 (1907).

SALA, 2003

SALA, Lluïsa, "Lluís Graner i l'espectacle total". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. IV: Les arts tridimensionals. La crítica del Modernisme. Barcelona: Edicions L'Isard, 2003, pp. 123-132.

SALA, 1990

SALA, Teresa-M., "Talleres y artífices en el Modernismo". A: *El Modernisme*. Catàleg de l'exposició. Barcelona: Olimpíada Cultural Lunweg, 1990, pp. 259-268.

SALA, 1992

SALA, Teresa-M., "Interiors d'artistes del Modernisme". A: *Actes del Congrés Internacional d'Història de Catalunya i la Restauració (1875-1923)*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 1-3 maig de 1992, pp. 425-429.

SALA, 1993

SALA, Teresa-M., *La Casa Busquets 1840-1929*. Tesi doctoral dirigida per la Dra. Mireia Freixa. Departament d'Història de l'Art, Universitat de Barcelona, 1993.

SALA, 1996

SALA, Teresa-M., "El transit entre dos segles: un paisatge complex", *D'Art*, 1996, núm. 22, pp. 99-116.

SALA, 1998

SALA, Teresa-M., "La máscara y el rostro: el debate en torno al ornamento. La búsqueda de la simplicidad y el mito del mediterráneo". A: *Actas del XI Congreso del CEHA. El Mediterráneo y el Arte Español*. Valencia: Generalitat Valenciana. Direcció General del Patrimoni, 1998, pp. 250-254.

SALA, 2000

SALA, Teresa-M., *El estilo en el diseño*. A: *Congreso de Historia del Diseño II*, La Havana, 2000 (en premsa).

SALA, 2001

SALA, Teresa-M., "La classificació estilística en les arts decoratives del segle XIX. Algunes consideracions", *Matèria. Revista d'art. L'estil*, 2001, núm.1, pp. 207-216.

SALA, 2002 A

SALA, Teresa-M., "Episodis sobre la formació de moblistes-decoradors a Llotja a la segona meitat del segle XIX". A: *Llotja. Escuela Gratuita de Diseño. Escola d'Art (1775-2000)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament Escola d'Art Llotja, 2002, pp. 54-59.

SALA, 2002 B

SALA, Teresa-M., "Naturalezas artificiales. El lenguaje de las flores y de las cosas mudas", *Matèria. Revista d'art. Naturaleses*, 2002, núm. 2, pp. 185-202.

SALA, 2004

SALA, Teresa-M., "Anàlisi de l'ornamentació del Manicomi de Reus". A: *L'Institut Pere Mata de Reus*. Reus: Pragma, 2004, pp. 111-114.

SALA, 2005

SALA, Teresa-M., *La vida cotidiana en la Barcelona de 1900*. Madrid: Sílex. Serie Historia, 2005.

SALA, 2006

SALA, Teresa-M., "Sota el signe de la malenconia: l'ideari estètic". A: *Rusiñol desconegut desconocido*. Catàleg de l'exposició. Sitges: Consorci del Patrimoni de Sitges, 2006, pp. 18-49.

SALA, 2007

SALA, Teresa-M. (ed.), *Barcelona 1900. Catàleg de l'exposició*. Amsterdam: Van Gogh Museum. Lunweg, 2007.

SALA, 2008

SALA, Teresa-M., *El Modernisme*. Barcelona: Caixa Manresa. Angle, 2008.

SALA, 2011

SALA, Teresa-M., "Làmpades i artefactes d'il·luminació amb estil". A: *Entre llums. Entre luces. Between lights. Entre lumières*. Barcelona: Fernando Pinós Galeria d'Art. Museu del Modernisme Català, 2011, p. Introducció.

SALLÉE, CHAUVEAU, 1985

SALLÉE, André ; CHAUVEAU, Philippe, *Music-Hall et café-concert*. Paris: Bordas, 1985.

SÁNCHEZ, 2000

SÁNCHEZ, Aurora, *El lenguaje de las flores*. Oviedo: Ediciones Nobel, 2000.

SANDERS, 1965

SANDERS, Alexandre, *El Lenguaje de las flores: sus efectos, sus acciones, su resonancia, sus afinidades con vosotros*. Barcelona: Sintesis. Biblioteca femenina, 20, 1965.

SARTRE, 2002

SARTRE, Josiane, *Atget L'art décoratif*. Paris: Flammarion. Union Centrale des Arts Décoratifs, 2002.

SATUÉ, 1985

SATUÉ, Enric, *El llibre dels anuncis. I. El temps dels artesans (1830-1930)*. Barcelona: Editorial Alta Fulla, 1985.

SCHNITZER, 1982

SCHNITZER, Rita, *El llenguatge de les flors*. Barcelona: Elfos, 1982.

SCHNITZER, 1983

SCHNITZER, Rita, *Llegendes i mites de les flors*. Barcelona: Elfos, 1983.

SCHNITZER, 1984

SCHNITZER, Rita, *Els Secrets de les herbes: herbes i espècies*. Barcelona: Elfos, 1984.

SCHNITZER, 1985

SCHNITZER, Rita, *Les Virtuts de les plantes*. Barcelona: Elfos, 1985.

SCHNITZER, 1987

SCHNITZER, Rita, *El Jardí romàntic*. Barcelona: Elfos, 1987.

SEATON, 1995

SEATON, Beverly, *Language of flowers*. United States of America: The University Press of Virginia, 1995.

SOLER, 2004

SOLER, Xavier, "El gravat popular". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. V: En paral·lel al Modernisme. Barcelona: Edicions L'Isard, 2004.

SUÁREZ, 2011

SUÁREZ, Luisa, *El cinema i la constitució d'un públic popular a Barcelona. El cas del Paral·lel*. Tesis doctoral dirigida pel Dr. Àngel Quintana Morraja. Universitat de Girona, 2011.

TOLDRÁ, 2003

TOLDRÁ, Àngel, *Catàleg de targetes postals de Barcelona A.T.V.* Barcelona: AUSA. Ajuntament de Barcelona, 2003.

TORRAS, 1983

TORRAS, Jordi, "Metamorfosi i evolució a les sales d'exhibició. La vella memòria dels patis de butaques", *Barcelona, ciutat de cinema. Barcelona; 6. Metròpolis Mediterrània*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1983, pp. 110-118.

TORRENT, TÀSIS, 1966

TORRENT, Joan; TÀSIS, Rafael, *Història de la premsa catalana*. Vol. I-II, Barcelona: Editorial Bruguera, 1966.

TRENC, 1977

TRENC, Eliseu, *Les arts gràfiques de l'època modernista a Barcelona*. Barcelona: Gremi d'Indústries de Barcelona, 1977.

TRENC, 2002

TRENC, Eliseu, "A l'entorn del Simbolisme". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. III: Pintura i dibuix. Barcelona: Edicions L'Isard, 2002, pp. 37-58.

TRENC, JIMÉNEZ, 2003

TRENC, Eliseu; JIMÉNEZ, María Dolores, "Context exterior del Modernisme artístic català". A: FONTBONA, Francesc, (dir.), *El Modernisme*. Vol. I: Aspectes generals. Barcelona: Edicions L'Isard, 2003, pp. 97-122.

TSCHUDI, 1967

TSCHUDI, Stephan, *Art Nouveau*. Madrid: Guadarrama, 1967.

TSCHUDI, 1969

TSCHUDI, Stephan, "El simbolismo del Art Nouveau", *Cuadernos Summa Nueva Visión*, 1969, núm. 30, pp. 4-7.

VALLÈS, 1983

VALLÈS, Edmon, *Història gràfica de la Catalunya contemporània 1888-1931*. Vol. I-II. Barcelona: Edicions 62, 1983.

VÉLEZ, 2000

VÉLEZ, Pilar, "Artes decorativas y artes gráficas: la gran difusión del modernismo catalán. A: *El Modernismo catalán un entusiasmo*. Madrid: Vegap, 2000.

VÉLEZ, 2001

VÉLEZ, Pilar, *Catàleg del Museu de Llotja. Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. II-Escultura i medalles*. Barcelona: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 2001.

VENTEO, 2009

VENTEO, Daniel, *La Barcelona de Roisin. Fotografies inèdites, 1897-1936*. Barcelona: Viena Edicions. Ajuntament de Barcelona, 2009.

VERNEUIL, 1998

VERNEUIL, Maurice Pillard, *Diccionario de símbolos, emblemas y alegorías*. Prólogo de Raimon Arola. Barcelona: Obelisco, 1998.

VILLAR, 1996

VILLAR, Paco, *Historia y leyenda del Barrio Chino 1900-1992. Crónica y documentos de los bajos fondos de Barcelona*. Barcelona: La Campana, 1996.

VILLAR, 2008

VILLAR, Paco, *La ciutat dels cafès. Barcelona 1750-1880*. Barcelona: La Campana, 2008.

VIOLANT, 1956

VIOLANT, Ramon, *La Rosa en la tradició popular*. Barcelona: Editorial Barcino. Biblioteca Folklorica Barcino núm. 13, 1956.

Webgrafia i recursos electrònics

Webgrafia

All Collection, 2010 (en línia)

<http://www.allcollection.net/conjunto-13-documentos-concesiones-titulos-diplomas-concedidos-dr-bartomeu-robert~x4593241> [Consulta 04-11-2010].

La flora de les comarques nord-orientals de Catalunya (en línia)

<<http://www.floracatalana.net>> [Consulta 20-12-2011].

Herbari Virtual del Mediterrani Occidental. Catalunya (en línia)

Àrea de Botànica, Departament de Biologia, Universitat de les Illes Balears amb participació de la Universitat de Barcelona.

<<http://www.herbarivirtual.uib.es/cat-ub/>> [Consulta 20-12-2011].

Musées en Haute-Normandie de França (en línia)
<<http://www.musees-haute-normandie.fr/>> [Consulta 08-10-2011].

BARBILLON, 2009 (en línia)
BARBILLON, Claire, "Charles Blanc". A: SÉNÉCHAL, Philippe, BARBILLON, Claire (dir.), *Dictionnaire critique des historiens de l'art actifs en France de la Révolution à la Première Guerre mondiale*. Paris: site web de l'INHA <http://www.inha.fr>, 05-02-2009.
<<http://www.inha.fr/spip.php?article2201>> [Consulta 25-10-2010].

BARIDON, 2010 (en línia)
BARIDON, Laurent, "Eugène-Emmanuel Viollet-le-Duc". A: SÉNÉCHAL, Philippe, BARBILLON, Claire (dir.), *Dictionnaire critique des historiens de l'art actifs en France de la Révolution à la Première Guerre mondiale*. Paris: site web de l'INHA <http://www.inha.fr>, 19-07-2010.
<<http://www.inha.fr/spip.php?article2564>> [Consulta 25-10-2010].

BLASCO, 2009 (en línia)
BLASCO, Albert, "La Societat d'Atracció de Forasters de Barcelona com a estructura de poder". A: *XI Congrés d'Història de Barcelona. La ciutat en xarxa*. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, 1-3 de desembre de 2009.
<http://w110.bcn.cat/ArxiuHistoric/Continguts/Documents/Fitxers/XI%20CONGRES_coc.pdf> [Consulta 08-01-2010].

GUÉNÉ, 2010 (en línia)
GUÉNÉ, Hélène, "Le renouvellement du répertoire décoratif: grammaire et syntaxe". A: *La perception de l'Art Nouveau*. Symposium international *Art Nouveau & Ecologie*. Brusel·les, 4-5 de desembre de 2010.
<http://www.artnouveau-net.eu/portals/0/colloquia/Bruxelles_Helene_Guene_03052011.pdf> [Consulta 10-05-2011].

LÓPEZ, 2010 (en línia)
LÓPEZ, Fátima, "L'ornamentació vegetal de les farmàcies modernistes de Barcelona". A: *The Art Nouveau Herbarium*. Laboratori Històric 1 del projecte *Art Nouveau & Ecologie* del Réseau Art Nouveau Network. Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) de Terrassa, 3 de juny de 2010.
<http://www.artnouveau-net.eu/get_page.asp?jezik=CT&stran=61#Proceedings_Terrassa> [Consulta 20-10-2010].

MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS, s.d. (en línia)

“Jules Maciet (1846-1911)”. A: *Découvrez nos grands donateurs. Musée des Arts Décoratifs*. Paris: site web du musée www.lesartsdecoratifs.fr.

<<http://www.lesartsdecoratifs.fr/francais/l-institution/soutenez-les-arts-decoratifs/particuliers/decouvrez-nos-grands-donateurs/jules-maciet>> [Consulta 23-05-2010].

MUSÉE NATIONAL EUGÈNE DELACROIX, s.d. (en línia)

“Philippe Burty (1830-1890)”. A: *Répertoire biographique. Musée national Eugène Delacroix*. Paris: site web du musée <http://www.musee-delacroix.fr>.

<<http://www.musee-delacroix.fr/fr/les-activites/repertoire-biographique/philippe-burty-1830-1890>> [Consulta 12-02-2011].

QUILLIER, 2009 (en línia)

QUILLIER DE SAINT-PHALLE, Sophie, “Victor Ruprich-Robert”. A: SÉNÉCHAL, Philippe, BARBILLON, Claire (dir.), *Dictionnaire critique des historiens de l'art actifs en France de la Révolution à la Première Guerre mondiale*. Paris: site web de l'INHA <http://www.inha.fr>, 24-01-2009.

<<http://www.inha.fr/spip.php?article2532>> [Consulta 24-10-2010].

RAMON, 2011 (en línia)

RAMON, Antoni, “El mapa teatral de Barcelona. Una revisió historiogràfica”. A: *XII Congrès d'Història de Barcelona. Historiografia Barcelonina. Del mite a la comprensió*. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, 30 de novembre i 1 de desembre de 2011.

<http://w110.bcn.cat/ArxiuHistoric/Continguts/Documents/Fitxers/Comun10_Ramon.pdf> [Consulta 03-12-2011].

RODRÍGUEZ, 2011 (en línia)

RODRÍGUEZ, Carmen, “Les guies de Barcelona al segle XIX: la construcció d'una historiografia particular” al *XII Congrès d'Història de Barcelona. Historiografia Barcelonina. Del mite a la comprensió*: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, 30 de novembre i 1 de desembre de 2011

<<http://w110.bcn.cat/ArxiuHistoric/Continguts/Documents/Fitxers/P04%20Rodriguez.pdf>> [Consulta 03-12-2011].

ROSSELLÓ, VALDÍVIA, 2009 (en línia)

ROSSELLÓ, Maribel; VALDÍVIA, Pamela, “Turisme i arquitectura en la Barcelona d'inicis del segle XX”. A: *XI Congrès d'Història de Barcelona. La ciutat en xarxa*. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, 1-3 de desembre de 2009.

<http://w110.bcn.cat/ArxiuHistoric/Continguts/Documents/Fitxers/XI%20CONGRES_rossvaldc.pdf> [Consulta 08-01-2010].

SALA, LÓPEZ, 2011 (en línia)

SALA, Teresa-M., LÓPEZ, Fàtima, “Una anàlisi historiogràfica de l’oci i els seus espais a la Barcelona del 1900”. A: *XII Congrés d’Història de Barcelona. Historiografia Barcelonina. Del mite a la comprensió*. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, 30 de novembre i 1 de desembre de 2011.

<http://w110.bcn.cat/ArxiuHistoric/Continguts/Documents/Fitxers/Comun11_Sala.pdf>
[Consulta 03-12-2011].

TETART, 2008 (en línia)

TETART-VITTU, Françoise, “Auguste Racinet”. A: SÉNÉCHAL, Philippe, BARBILLON, Claire (dir.), *Dictionnaire critique des historiens de l’art actifs en France de la Révolution à la Première Guerre mondiale*. Paris: site web de l’INHA <http://www.inha.fr>, 19-12-2008.

<<http://www.inha.fr/spip.php?article2503>> [Consulta 23-10-2010].

Bases de dades digitals

Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya

Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Barcelona, Ajuntament de Barcelona

Catàleg de la Xarxa de Biblioteques Municipals

CCFR (Catalogue Collectif de France)

CCUC (Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya)

Fototeca.cat, Enciclopèdia Catalana

Google Books

IMAGO: imatges d’art, Centre de Recursos per a l’Aprentatge i la Investigació, Universitat de Barcelona.

MAE (Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques), Institut del Teatre

MDC (Memòria Digital de Catalunya). Coordinat per la Biblioteca de Catalunya i el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya

TDX (Tesis Doctorals en Xarxa)

Biblioteques digitals

BDHAH (Biblioteca Digital d’Història de l’Art Hispànic), Universitat Autònoma de Barcelona

Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes

Collections, University of Wisconsin Digital Collections

Digital Library for the Decorative Arts and Material Culture: Image and Text

Gallica Bibliothèque numérique (Bibliothèque nationale de France)

Internet Archive.

NYPC (New York Public Library), Digital Gallery

Hemeroteques digitals

ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antigues), Biblioteca de Catalunya

Biblioteca Virtual de Prensa Histórica, Ministerio de Cultura

Fons local de publicacions periòdiques digitalitzades, Diputació de Barcelona

Hemeroteca Digital, Biblioteca Nacional de España

Hemeroteca *La Vanguardia*

RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert)